

Het Straatnamen-abc

Rozemarijnstraat

Tussen Markt en Rechterstraat

Het geheim van de Rozemarijnstraat.....

De ontstaansgeschiedenis van een straatnaam - zeker als die naam nogal welluidend klinkt - kan soms aanleiding zijn tot prachtige verhalen. Een van die kleurrijke verhalen wordt in december 1961 opgedist als het raadslid Toon van Elk tijdens een gemeenteraadsvergadering het college van B. en W. alle lof toezwaait voor de fraaie wijze waarop de Rozemarijnstraat, die de verbinding vormt tussen de Markt en de Rechterstraat, is gereconstrueerd. Ook de krotwoninkjes, die het straatbeeld danig ontsierden, zijn in de loop van 1961 gesloopt, waardoor de Rozemarijnstraat, vroeger in Boxtel bekend als het lelijkste straatje met de mooiste naam, volgens het raadslid "boulevard-achtige allures" had gekregen.

Als blijk van waardering voor de verbetering en reconstructie van de straat, een werk dat volgens Van Elk al in 1906 (!) door het college toegezegd was, doet het raadslid de ontstaansgeschiedenis van de naam "Rozemarijnstraat" uit de doeken.

Volgens Van Elk was het vroeger in een garnizoensplaats de mode dat soldaten na het behalen van een overwinning feest vierden en zich tooiden met bloemetjes, veelal rozemarijn, een soort heesterbloem die men in de winkel kocht. Deze winkel noemde men "De Rozemarijn" en de straat waarin die winkel stond de Rozemarijnstraat. Volgens Toon van Elk verklaarde dit het ontstaan van de straatnaam en was dit tevens een bewijs dat Boxtel heel vroeger een garnizoensplaats was.

Het bloemrijke verhaal van het gemeenteraadslid krijgt enkele dagen later een vervolg in de vorm van een publicatie in het Brabants Dagblad. In de rubriek "D(r)ommels allerlei" wordt een totaal andere - ongetwijfeld niet serieus bedoelde maar wel vermakelijke - lezing van de ontstaansgeschiedenis van de Rozemarijnstraat gegeven. Men verhaalt van een "Boxtels sprookje" dat op ouderwetse winteravonden, als de Boxtelaren rond de gloeiende kachel zitten, nog graag wordt verteld en dat eveneens het ontstaan van de Rozemarijnstraat verklaart. Volgens dit verhaal bewoonde de eerste echte communist die Boxtel gekend heeft een piepklein huisje in een heel klein straatje, dat de verbinding vormt tussen de Markt en de straat die naderhand Rechterstraat is genoemd. Boxtel was toen nog een heel klein dorp en nauwelijks toe aan het geven van straatnamen en het nummeren van huizen. Deze communist heette Marijn en hij had een rossige baard, droeg immer een roze jasje en een roze fluwelen broek want hij wilde er echt voor uitkomen dat hij communist was. Als hij zijn huisje uitging

sloeg hij linksaf en dan kwam hij op de Markt, waar hij iedere dag tot zijn grootste genoegen weer linksaf moest slaan om naar zijn werk te gaan. Nooit ging hij een andere weg want hij was links georiënteerd en een principieel mens. Zo is de Rechterstraat ontstaan want die liet "Roze Marijn", zoals de mensen de eerste Boxtelse communist noemden, altijd links liggen. Om de nagedachtenis van deze man in ere te houden - aldus het verhaal - heeft men het kleine straatje tussen de Rechterstraat en de Markt de Rozemarijnstraat genoemd. Ook de heemkundige studiekring mengt zich uiteraard in de door Toon van Elk aangezwongelde discussie over de ontstaansgeschiedenis van de Rozemarijnstraat .

Tijdens de bijeenkomst van de kring op 10 januari 1962 vormt dit serieuze onderwerp interessante gesprekstof, waarbij men de twee hierboven vermelde "fantasierijke verhalen" onmiddellijk naar het rijk der fabelen verwijst. Zelfs Nico Sprenger de Rover, deskundige bij uitstek op dit gebied, heeft men erbij gehaald om licht in de zaak te brengen. Allereerst geeft Piet Dorenbosch een uitleg over het woord "rozemarijn" dat hij aanduidt als een welriekende plant, zeer gewild als sierstruik, waarvan ook het kruid door vele mensen benut wordt. De gedachte wordt geopperd dat er op de plek van de huidige Rozemarijnstraat in vroeger eeuwen vrouwen woonden die beroepshalve de rozemarijn toetooi maakten en bij wijze van uithangbord deze bloemen aan de gevel bevestigden.

Nico Sprenger de Rover is een geheel andere mening toegeedaan en wijst erop dat de benaming "Rozemarijnstraat" overal geldt voor een nabij een marktplaats gelegen straatje dat door het volk veelal gebruikt werd voor de meest "dringende boodschappen". Dat werd gewoonlijk een weinig nette bedoening in zulk een omgeving. Als "reactie-naam" voor dit vaak onwelriekend straatje of steegje kwam, ter contrastering van de feitelijke toestand, steevast de naam Rozemarijnstraat in beeld. "Als men nagaat in welke plaatsen deze naam nog meer voorkomt dan ervaart men dat dit steeds gemeenten zijn met een belangrijk verleden en als zodanig dient Boxtel dan ook trots te blijven op deze straatnaam," oordeelt Nico Sprenger de Rover op 10 januari 1962. En daarmee rondt hij de in de Boxtelse raadszaal ontstane discussie over de ontstaansgeschiedenis van de

Rozemarijnstraat op verantwoorde wijze af.

Christ van Eekelen, Heemkunde Boxtel

Overgenomen uit "Omziend naar de toekomst" van Gied Segers, uitgegeven ter gelegenheid van het 50 jarig bestaan in 1991 van de Heemkundekring Boxtel